

BABL xi, 309), i cites de 1375 i 1388, BABL xi, 309 i AlcM: probablement aquell resulta d'aquest per propagació de la -r- (ajudant-hi el sufix -eria), i com que *escombradilles* es documenta a Tortosa el 1341 (BABL xi, 421), com que aquest és l'únic d'aquests docs. que no ve de la zona de *yl > y* o les seves immediacions, és també versemblant que la forma primitiva fos *escombradiyles*. Altres variants més simples de la mateixa idea: *escombrilles* [«tota broça --- les porgueres, vessura o *escombriles*: acus, -eri», OPou, *ThPu*, 10 232] que l'*InuLC* registra en les formes, sens dubte més etimològiques, *escobiyles* 1364, *escombiyles* 1352 (*SCOPĪLIA, pl. neutre de *SCOPĪLE, del qual ve també el fr. *écouvillon*, etc.), i després *escombries*, 1351 i avui a l'alta Garrotxa (Rocabrúna); també es digué *escombrim*, 1321, ib. (text en *escobilla*, ESCOBA); 1349, etc. (DBal., AlcM).

Consti ací la severa i incondicional condemna que mereixen els qui recentment han introduït *brossa* amb el sentit d'*escombraries* (mot perfecte, com *escombriaire*, irreprotxable), vergonyant protector de l'escandalós castellanisme *basura*, empobrint així la nostra llengua — com sigui que *brossa* té un altre significat; consti també que el castellanisme *basura* no s'havia usat abans dels vergonyosos anys 40, i que és una vergonya cedir així a la pressió de criats bilingües o castellano-parlants; alguna dada solta anterior al S. xx no prova res perquè també llavors hi havia gent acastellanada; el cast. *basura* (< VERSURA) és solidari de *barrer* (VERRERE) i és absurd per tant admetre aquell tot rebutjant aquest.

D'*escombraries*: *escombrariaire* [DTol.], aviat reduït per haplogogia a *escombriaire* [c. 1868, Pitarra: «ella contestà ab donaire / et juro, per Sant Genís, / que no't deixaria, Llufs, / ni pel mateix *escombriaire*», L'últim Trencalós (Gatades II, 147)].

Escombrada. *Escombrador*. *Escombradies* [1396]. *Escombraire*. De *escombrall*: *escombrallar*, *escombralles* (amb l'encreuament *escombrialles*), *escombraller*. *Escombrament*. *Escombrassar*, -ador. *Escombreig*. *Escombrer*, *escombrera*. *Escombreta* [DBal., AlcM]. *Escombriu*. *Escombró*; *escombrots*.

CPT.: *Escombracamins*, -carrers, -fumerals, -xemeieies.

Sembla extret d'*encombrar* un rar arcaisme *encombrir* 'esgotar' com si diguéssim 'reduir a les últimes, aclaparar': «no gayre après nasquem Nós --- e continent hagueren-nos dides, e alletaren-nos axí, que en menys de un any, Nós *encombrirém* set dides», Cròn. del Cerimoniós (ed. Bof., 58); ço que AmPagés 1, 40.28, 52 vol esmenar en *encombrirém*, sembla sense altre fonament que la seva infeliç etimologia *incumbere* (que tradueix abusivament per «mettre a bas»); sembla que es cremava més Bofarull en traduir «apuramos», i jo em decanto a creure que és en el fons un metaplasme de l'arcaisme *encombrar* (potser sota la influència del ll. *exhaurire* o *haurire*; sembla que sigui un *descombrir* en subjuntiu amb un sentit de 'aclaparar, descoratjar' en Jacme Matc: «amor vos farà baüt, / si sabets cossirar: can veyrets, vós, passar / dessús

vós, un pauch d'ombra, / que per ço no-s *descombra* / la fin' amor coral: / mas no-s pot per equal, / tot hom, d'amor jausir» (Rauser de Vida Gaya, Rom. LIV, 212); en la llengua castellana de la çaça, potser *descombrar* 'escurar, exhaurir': «al falcón --- la primera garça --- pueden-gela echar muerta --- que esté aún caliente; e de que entrare en ella, déxenle mesar, e después *descombrar* la carne, e toman un poco en los pechos e danle carne de gallina ---», Juan Manuel (*Caça*, 23.5), que Baist reconeix no acabar d'entendre tot explicant «nach dem Rupfen und vor dem Fresen».⁴

¹ Una acc. bèllica relacionada amb això és potser ja el que entenia el copista o l'autor de les *VidesR*, f 37r2 (n. 10a) allà on posa *s'escombren* on l'original porta «excubant». Tanmateix potser s'ha d'esmenar tenint en compte *encombrar* i *encombrir*. — ² Encara en el xvii com a terme de çaça de *monte-ria*, Barahona de Soto (ed. Rdz. Marín, pp. 233, 293). — ³ 'Contrarietat, aflicció': «Exoeix Crist sa Maire volenter, / qui per nós tots jorns li requer / que-ns guard de pena e de *combrer*», 1285, Llull (*Cent Noms de Déu*, NCL. III, 39), cf. oc. ant. *encombrier* «embarras, contrariété, chagrin». — ⁴ Potser llegir «después d'escombrar la carne, tomen --- e denle ---»? Una *e* superscrita per esmenar la *a* errònia de *toman* hauria estat malentesa com a copulativa. Cf. la nota 2.

Escombrregar, V. *combrregar* *Escombreig*, *escombrer*, -era, *escombriaire*, *escombrim*, V. *escombrar* *Escomençar*, V. *començar* *Escomen(e)gar*, V. *combrregar* *Escomesa*, *escometent*, *escometre*, V. *cometre* (METRE) *Escomoure*, *escomoviment*, V. *comoure* (MOURE) *Escompall*, *escompar*, +*escompis*, +*escompissera*, V. *escombrar* *Escomparrantir*, V. *escomparrèndit* (còrpora, COS) *Escompassa*, *escompassar*, V. *pas* *Escomprès*, V. *compendre* (PENDRE) *Escomutar*, V. *escamot*

ESCON o ESCÓ, 'banc llarg amb respatller', del ll. SCAMNUM 'escambell', 'banc'. □ 1.ª doc.: 1050 «Ad Adalbert sacerdos remaneat ipsum *escon* cum ipsam tabula» (BABL VI, 353).¹

El resultat de -MN- va ser en català *n* (DOMNA *dona*, ANTEMNA *antena*), però quan aquest grup anava darrera una *a* accentuada, llavors en combinació amb ella va donar *on*, després de passar per l'etapa *aun* (DAMNUM cat. ant. *don*);² la mateixa llei fonètica ha produït *aun* en romanès (*scaun* 'seient') i en gascó,³ i evidentment en occità antic també, on es documenta *escaun*.⁴ Aquesta forma és la que apareix en les *VidesR* (fi del S. XIII): «fé-lo seser en un *escaun* de ferre cremant», *VidesR*, 148r1, n. 12 (ms. B *banch*); en el mateix text es troba, a més, el diminutiu *escaumet* 'escambell, tamboret': «e-Is peus [de Crist], dels calcs om adora lur *escaumet* per so car és sant», 85r2, n. 43 (en B il·legible, trad. «pedes quorum scabellum adoratur», 226.30).

⁶⁰ Altrament, la forma *escon*, ja documentada en